DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 5
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 5)

1. Bir lisenin coğrafya öğretmeni, öğrencilerinden proje ödevi için konu önerisi istemiştir. Öğrencilerin önerdiği konulardan bazıları aşağıda numaralanmıştır.

- **I.** Zeytin ağaçlarının Türkiye'deki dağılışının kış sıcaklıklarıyla ilişkisi
- **II.** Bir yanardağdan çıkan lavın içerdiği elementlerin kimyasal oranları
- **III.** Bir ilçede kış aylarında hava kirliliğinin vadi tabanındaki mahallelerde yoğunlaşması
- **IV.** Malazgirt Meydan Muharebesi'nin hangi yılda yapıldığı
- **V.** Kıyıdaki kum tepelerinin (kumulların) biçiminin hâkim rüzgâr yönüyle ilişkisi
- **VI.** Bir ilacın etken maddesinin insan vücudundaki etkisi

1.1. Önerilen konuların her birinin coğrafyanın inceleme alanına **girip girmediğini** aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Giriyor / Girmiyor
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

1.2. Coğrafyanın inceleme alanına girmeyen konulardan **birini** seçerek konuyu, coğrafyanın inceleme alanına girecek biçimde yeniden yazınız. Ardından coğrafyanın konusunu **doğal ortam, beşerî ortam** ve **etkileşim** kavramlarını kullanarak tek cümleyle tanımlayınız.

2. Kurgusal Sarıada'da bir üniversitenin coğrafya bölümü üç yıl sürecek bir araştırma projesi başlatmıştır. Projede altı çalışma grubu aşağıdaki konuları incelemektedir.

- **I.** Adadaki köylerin kuruluş yerleri ve taş evlerin yapım özellikleri
- **II.** Son elli yılda adadan anakaraya göç edenlerin yaş ve cinsiyet yapısı
- **III.** Adanın güneyindeki tuz gölünün su seviyesinde ve tuzluluğunda görülen mevsimlik değişim
- **IV.** Zeytinliklerin bulunduğu kırmızı renkli toprakların oluşumu ve özellikleri
- **V.** Adada konuşulan yerel ağız, düğün gelenekleri ve yöresel yemekler
- **VI.** Ada ile anakara arasındaki feribot seferlerinin balıkçılık ve zeytin ticaretine etkisi

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2.1. Her çalışma grubunun konusunun coğrafyanın hangi **alt dalına** ait olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Alt dal
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

2.2. Çalışma grupları verilerini aşağıdaki yollarla toplayıp işlemiştir.

- **a.** Nüfus sayımı sonuçlarından yaş gruplarının oranları hesaplanmış ve bu oranlarla grafikler hazırlanmıştır.
- **b.** Tuz gölünün 1995 ve 2025 yıllarında uydudan alınan görüntülerindeki kıyı çizgileri karşılaştırılmıştır.
- **c.** Köylerin konumları ile yükselti, eğim ve su kaynakları katmanları bilgisayar programında üst üste çakıştırılarak yeni yerleşim için uygun alanlar sorgulanmıştır.
- **d.** Arazide ölçülen zeytinlik sınırları belirli bir oranda küçültülerek kâğıda aktarılmış, harita lejantı hazırlanmıştır.

Her işlemde kullanılan **coğrafi tekniği** aşağıdaki tabloya yazınız.

İşlem	Coğrafi teknik
a	
b	
c	
d	

3. Kurgusal Yenidere Mahallesi'nde muhtarlık, olası bir depremden sonra mahalle halkının güvenle toplanabileceği bir **acil toplanma alanı** belirlemek istemektedir. Bunun için üç aday alan incelenmiş, bulgular aşağıdaki tabloya yazılmıştır.

Aday alan	Zemin ve arazi	Çevresi	Ulaşım ve altyapı
A	Dere kenarındaki park; gevşek alüvyal dolgu zemin, düz	Etrafı sekiz katlı apartmanlarla çevrili	Mahalle merkezine 300 m; tek ve dar bir sokakla ulaşılıyor
B	Okul bahçesi ve yanındaki boş arazi; sağlam kaya zemin, düz	Yakınında yıkıldığında alana düşebilecek yüksek yapı yok	Mahalle merkezine 600 m; iki ana caddeye açılıyor; su ve elektrik bağlantısı var
C	Yamaçtaki çayırlık; eğim fazla, eski heyelan izleri var	Çevresi boş	Mahalle merkezine 400 m; yalnız patikayla ulaşılıyor; altyapı yok

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.1. Acil toplanma alanı olarak hangi aday alanın seçilmesi gerektiğini yazınız. Seçiminizi tablodaki bilgilere dayanan **üç** mekânsal ölçütle gerekçelendiriniz.

3.2. Bu karar sürecinde mahalle halkının coğrafya bilgisine sahip olmasının önemini **iki** yönden açıklayınız.

4. "Coğrafya biliminin gelişimi" konulu bir sunum hazırlayan bir öğrenci, genel ağda okuduğu bir yazıdan not kartına yalnızca şu cümleyi yazmıştır:

> *"Piri Reis, ilk dünya haritasını 1513 yılında çizmiştir. (internetten)"*

4.1. Bu notun sunumda kaynağa dayalı bir bilgi olarak kullanılabilmesi için not kartına kaydedilmesi gereken **dört** künye bilgisini yazınız. Bilgi toplarken künye kaydetmenin neden gerekli olduğunu açıklayınız.

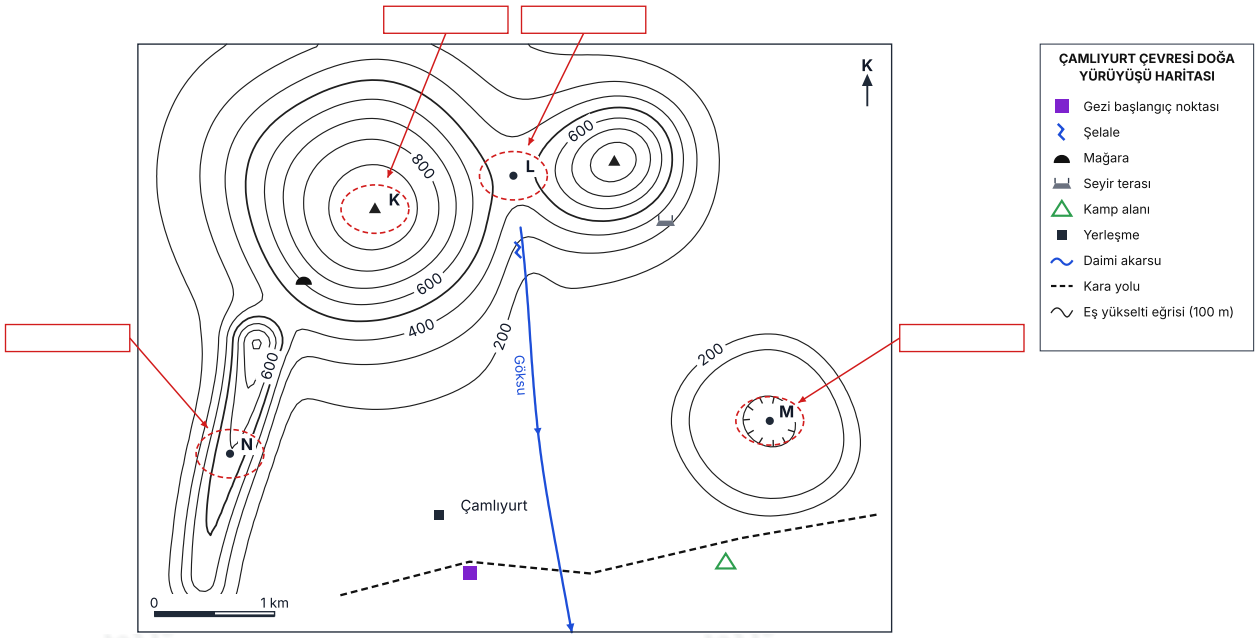
4.2. Öğrenci sunumuna **Kaşgarlı Mahmud**, **Kâtip Çelebi** ve **Vidal de la Blache** hakkında bilgi eklemek istemektedir. Bu bilim insanlarının her birinin yaşadığı **tarihî çağı** ve coğrafya bilimine **bir** katkısını yazınız.

5. Şekil 1'de kurgusal Çamlıyurt çevresinin doğa yürüyüşü haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

cevaplayınız.

Şekil 1

5.1. Haritada K, L, M ve N ile gösterilen yerlerin yer şekli adlarını haritadaki boş kutulara yazınız.

5.2. Aşağıdaki tabloda verilen yerlerin birbirine göre hangi **yönde** bulunduğunu yazınız.

Yer	Yön
Mağara, Çamlıyurt'un	
L noktası, K noktasının	
Kamp alanı, M noktasının	
Seyir terası, Başlangıç noktasının	

5.3. Aşağıdaki yerlerin hangi iki eş yükselti eğrisi arasında bulunduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

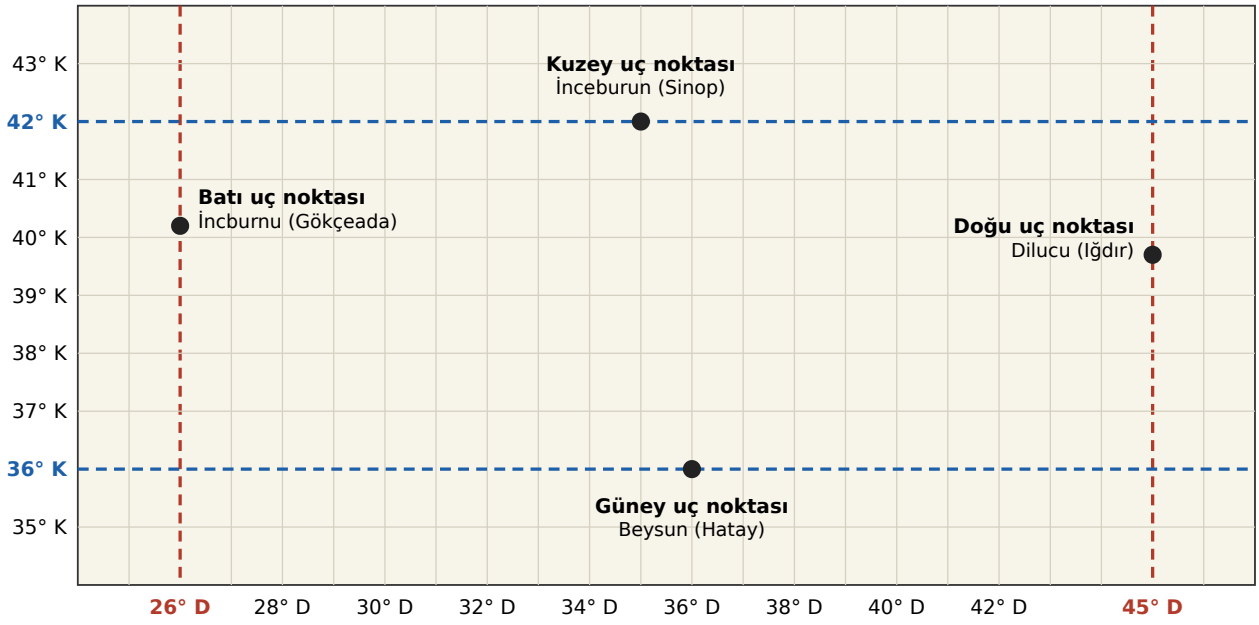
Yer	Yükselti aralığı (m)
Başlangıç	
Şelale	
Mağara	
Seyir terası	

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.4. K tepesi ile L boyunun doğusundaki tepeden hangisinin yamaçlarının daha dik olduğunu yazınız. Eş yükselti eğrilerinden yararlanarak gerekçelendiriniz.

6. Şekil 2'de Türkiye'nin uç noktaları ve bu noktalardan geçen paralel ve meridyenler gösterilmiştir.

Şekil 2. Türkiye'nin uç noktaları (şematik, ölçeksiz)

Kesikli çizgiler: Türkiye'nin uç noktalarından geçen paraleller (mavi) ve meridyenler (kırmızı)

6.1. Şekil 2'den yararlanarak Türkiye'nin **Ekvator'a** ve **başlangıç meridyenine** göre hangi yarım kürelerde bulunduğunu yazınız. Her birinin Türkiye'ye **bir** etkisini yazınız.

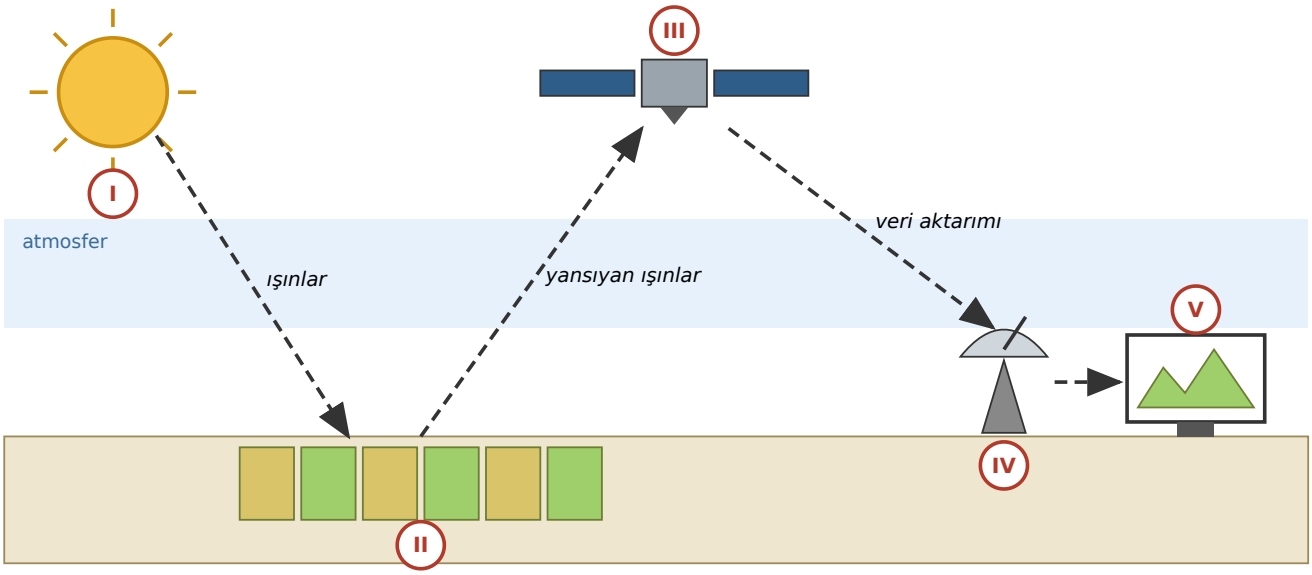
6.2. Bir öğrenci, iki paralel arasındaki uzaklığın yaklaşık 111 km olduğu bilgisinden yola çıkarak Türkiye'nin doğu ve batı uç noktaları arasındaki uzaklığı 19 × 111 = 2.109 km olarak bulmuştur. Öğrencinin hatasını açıklayınız. Gerçek uzaklığın bu değerden daha kısa mı daha uzun mu olduğunu yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.3. İstanbul'daki havalimanlarından kalkan uçaklarla Avrupa, Asya ve Afrika'daki pek çok kente birkaç saatlik uçuşla ulaşılabilmektedir. Bu nedenle farklı kıtalardaki iki kent arasında yolculuk eden birçok yolcu, İstanbul'da uçak değiştirerek (aktarma yaparak) yolculuğunu sürdürmektedir. İstanbul'un bir hava ulaşımı aktarma merkezi olmasını sağlayan **göreceli konum** özelliğini yazınız. Bu durumun Türkiye'ye sağladığı **iki** ekonomik katkıyı açıklayınız.

7. Bir il tarım müdürlüğü, kent çevresindeki tarım alanlarında ekilen ürünleri ve ürünlerin gelişimini uydu görüntüleriyle izlemektedir. Şekil 3'te bu çalışmada yararlanılan uzaktan algılama süreci gösterilmiştir.

Şekil 3. Bir tarım alanının uydudan izlenmesi

7.1. Şekil 3'te I–V ile numaralanmış aşamaların adlarını aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Aşama
I	
II	
III	
IV	
V	

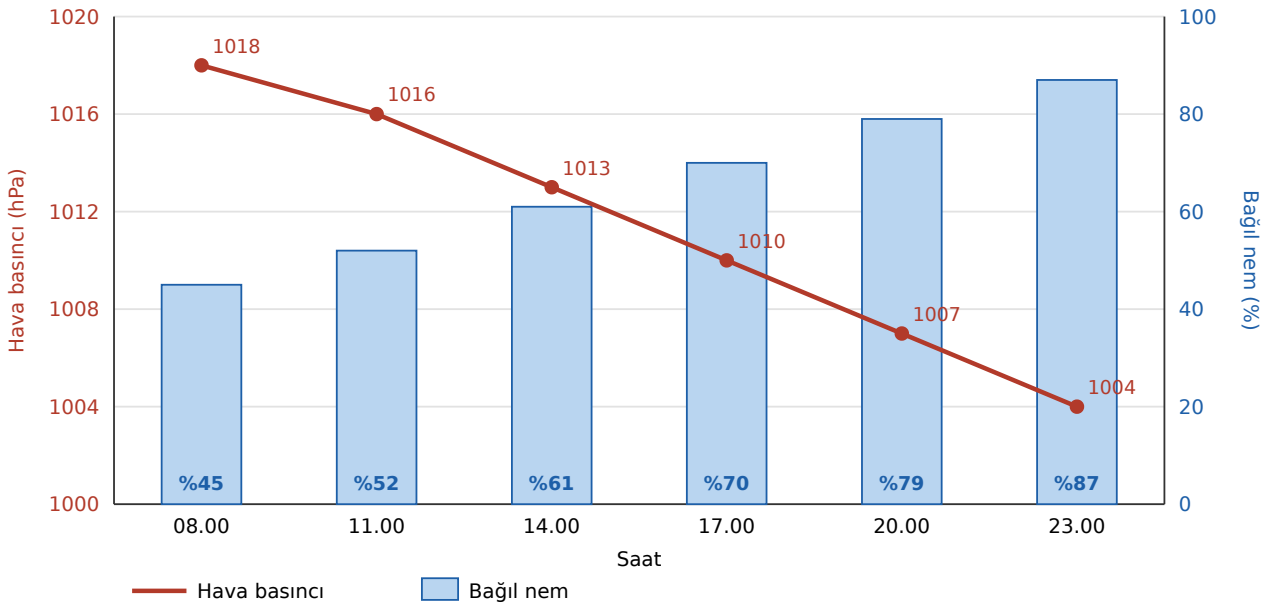
7.2. Aynı il, kentin dijital rehber haritasını coğrafi bilgi sistemleriyle hazırlamaktadır. Haritaya aktarılacak mekânsal verilerin **nokta**, **çizgi** ya da **alan** olarak gösterileceğini aşağıdaki tabloya yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

No	Mekânsal veri	Nokta / Çizgi / Alan
I	Eczaneler	
II	Tramvay hattı	
III	Kent parkları	
IV	Kentin içinden geçen dere	
V	Otobüs durakları	
VI	Organize sanayi bölgesi	

8. Bir öğrenci 14 Ekim günü evinin balkonuna koyduğu barometre ve nemölçerle üç saatte bir ölçüm yapmış, gökyüzünü ve rüzgârı da gözlemlemiştir. Ölçüm sonuçları Şekil 4'te, gözlemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Şekil 4. 14 Ekim günü ölçülen hava basıncı ve bağıl nem (kurgusal veri)

Saat	Gökyüzü	Rüzgâr
08.00	Açık	Hafif, doğudan
11.00	Yüksekte ince, tüy biçimli bulutlar	Hafif, güneydoğudan
14.00	Bulutlar çoğalıyor ve kalınlaşıyor	Orta, güneyden
17.00	Güneş bulutların arkasında kaldı	Orta, güneybatıdan
20.00	Gökyüzü alçak ve koyu gri bulutlarla kapalı	Kuvvetli, güneybatıdan
23.00	Kapalı	Kuvvetli, güneybatıdan, ara ara sert esiyor

8.1. Öğrencinin gözlemlerine dayanarak ertesi sabah için bir hava tahmini yapınız. Tahmininizi Şekil 4'teki ve tablodaki gözlemlerden **iki** kanıtla destekleyiniz.

8.2. Ertesi gün için plan yapan aşağıdaki kişilerin, yaptığınız tahmine göre alması gereken **birer** önlemi yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

- **I.** Sabah erkenden küçük teknesiyle denize açılmayı planlayan bir balıkçı
- **II.** Açık alanda bir binanın çatı betonunu dökmeyi planlayan bir şantiye şefi
- **III.** Okula bisikletle gitmeyi planlayan bir öğrenci

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif